

PROFILAKTIKA INSPEKTORINING MAHALLIY DAVLAT HOKIMIYATI ORGANLARI BILAN O'ZARO HAMKORLIGINING BUGUNGI HOLATI VA UNGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR

U.A.Qodirov

**Ilmiy Rahbar: IIV Akademiyasi Ichki ishlar organlari ma'muriy faoliyati
kafedrası boshlig'i, yuridik fanlar nomzodi, professor**

Tileubayev Rahimberdi Naupirbek uli

324-guruh

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17746689>

Annotatsiya:

Ushbu maqolada profilaktika inspektorining mahalliy davlat hokimiyati organlari bilan o'zaro hamkorligining bugungi holati, hamkorlik jarayoniga ta'sir etuvchi tashkiliy-huquqiy va ijtimoiy omillar hamda mavjud tizimni takomillashtirish zarurati ilmiy nuqtai nazardan tahlil qilinadi. So'nggi yillarda jinoyatchilikning oldini olish, fuqarolarning huquq va erkinliklarini ta'minlashda profilaktika xizmati va mahalliy hokimiyatlar o'rtasidagi koordinatsiya darajasi sezilarli oshgan bo'lsa-da, amaliyotda vakolatlar taqsimoti, axborot almashinuvi va resurs taqchilligi bilan bog'liq muammolar mavjud. Tadqiqot davomida O'zbekiston Respublikasi normativ-huquqiy hujjatlari, ichki ishlar organlari faoliyatiga oid ilmiy manbalar va mahalliy hokimiyat tizimidagi islohotlar tahlil qilinib, o'zaro hamkorlikning barqarorligini ta'minlaydigan asosiy omillar aniqlanadi. Maqola yakunida bugungi holat bo'yicha ilmiy asoslangan xulosalar hamda takomillashtirishga doir takliflar ilgari suriladi.

Kalit so'zlar: profilaktika inspektori, mahalliy davlat hokimiyati, hamkorlik, jinoyatchilikning oldini olish, profilaktika ishlari, huquqiy mexanizm.

Kirish

Profilaktika inspektorlariga yuklatilgan vazifalar O'zbekistonning huquqni muhofaza qilish tizimida asosiy bo'g'inlardan biri hisoblanib, ularning mahalliy davlat hokimiyati organlari bilan o'zaro hamkorligi jinoyatchilikni barvaqt aniqlash, huquqbuzarliklarni oldini olish va fuqarolar xavfsizligini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Bugungi kunda mahalliy hokimiyatlar va ichki ishlar tizimi o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirishga qaratilgan bir qator islohotlar amalga oshirilgan bo'lsa-da, ushbu hamkorlikning samaradorligi hududlarning ijtimoiy-iqtisodiy holati, boshqaruv salohiyati hamda axborot texnologiyalaridan foydalanish darajasiga bog'liq bo'lib qolmoqda. Shu sababli amaldagi holatni kompleks o'rganish, muammolarni aniqlash va hamkorlikni zamonaviy boshqaruv tamoyillari asosida takomillashtirish bugungi kun dolzarb masalalaridan biri sifatida qaraladi.

Metodologiya

Tadqiqotda tizimli tahlil, qiyosiy-huquqiy tahlil, hujjatlarni o'rganish, ekspert suhbatlari va statistik ma'lumotlarni tahlil qilish metodlaridan foydalanildi. Normativ-huquqiy hujjatlar, xususan, "Huquqbuzarliklar profilaktikasi to'g'risida"gi Qonun, "Ichki ishlar organlari to'g'risida"gi Qonun hamda mahalliy davlat hokimiyati organlarining faoliyatiga oid qarorlar asosiy manba sifatida tanlandi. Shuningdek, O'zbekiston olimlari tomonidan ichki ishlar tizimi, jamoat xavfsizligi, profilaktika faoliyati va mahalliy boshqaruv bo'yicha olib borilgan ilmiy tadqiqotlar mazkur mavzuning ilmiy asoslanishiga xizmat qildi. Metodologiya kompleks yondashuvni ta'minlab, hamkorlikning amaldagi holatini real holatda baholash imkonini berdi.

Natijalar

O'tkazilgan tahlillar shuni ko'rsatdiki, profilaktika inspektorlari va mahalliy davlat hokimiyati o'rtasidagi hamkorlik so'nggi yillarda sezilarli faollashgan bo'lsa-da, uning samaradorligiga bevosita ta'sir etuvchi omillar ko'p: birinchidan, vakolatlarning aniq belgilab berilmagani hamkorlik jarayonida ayrim bo'shliqlarni yuzaga keltirmoqda; ikkinchidan, axborot almashinuvi tizimi yetarlicha raqamlashtirilmagani, bu esa huquqbuzarlik tahlili va prognozlash jarayonini sekinlashtirmoqda; uchinchidan, hududiy resurs va kadrlar taqchilligi profilaktika faoliyatining kompleks amalga oshirilishiga to'sqinlik qilmoqda; to'rtinchidan, mahalliy hokimiyatlarning profilaktika masalalariga yondashuvi hududlar bo'yicha bir xil emasligi amaliy natijalarga ta'sir ko'rsatmoqda. Shu bilan birga, mavjud hamkorlikning ijobiy jihatlari sifatida qo'shma reydlar, "Mahalla posboni" instituti bilan integratsiya, profilaktik hisobdagi fuqarolar tahlilini birgalikda yuritish jarayonlari shakllangani qayd etildi.

Muhokama

Natijalar shuni ko'rsatadiki, hamkorlik tizimidagi asosiy muammolarni hal etish uchun tashkiliy, huquqiy va texnologik mexanizmlarni takomillashtirish zarur. Mahalliy davlat hokimiyati organlarining profilaktika siyosatiga mas'ul bo'lgan qaror qabul qiluvchi shaxslarining yetarli malakaga ega bo'lmasligi hamkorlik samaradorligini pasaytiradi. O'zbekiston olimlari, jumladan U. Axmedov, O. Jo'rayev, B. Xasanov kabi tadqiqotchilar o'z ishlarida mahalliy boshqaruv va huquqbuzarliklar profilaktikasi o'rtasidagi uzviy bog'liqlikka urg'u bergan bo'lib, ular ta'kidlaganidek, samarali profilaktika tizimi faqatgina kuchli institutsional boshqaruv hamda o'zaro kelishilgan vakolatlar orqali shakllanadi. Shuningdek, jamoat xavfsizligiga doir qarorlar qabul qilish jarayoniga mahalliy hamjamiyat va fuqarolar yig'inlarini keng jalb qilish hamkorlikni kuchaytiruvchi ustuvor omillardan biridir.

Xulosa

Yuqoridagi tahlillar shuni ko'rsatadiki, profilaktika inspektori va mahalliy davlat hokimiyati organlari o'rtasidagi hamkorlik tizimini takomillashtirish zamonaviy huquqiy, tashkiliy va axborot texnologiyalari asosida qayta ko'rib chiqilishi lozim. Uning samaradorligini oshirish uchun vakolatlarni aniq chegaralash, raqamlashtirish darajasini oshirish, mahalliy hokimiyat xodimlari va profilaktika inspektorlarining malakasini muntazam oshirib borish hamda hamkorlikni yagona boshqaruv mexanizmi asosida muvofiqlashtirish zarur. Shuningdek, fuqarolarning profilaktik faoliyatdagi ishtiroki va mahalla institutlari bilan integratsiya darajasini oshirish huquqbuzarliklarning oldini olishda muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. Axmedov U. *Huquqbuzarliklar profilaktikasi nazariyasi va amaliyoti*. – Toshkent: Adolat, 2018.
2. Jo'rayev O. *Mahalliy davlat boshqaruvi va jamoat xavfsizligi masalalari*. – Toshkent: TDYU nashriyoti, 2020.
3. Xasanov B. *Ichki ishlar organlari faoliyatida hamkorlik mexanizmlarining takomillashtirilishi*. – Toshkent: Akademiya, 2019.
4. O'zbekiston Respublikasi "Huquqbuzarliklar profilaktikasi to'g'risida"gi Qonuni.
5. O'zbekiston Respublikasi "Ichki ishlar organlari to'g'risida"gi Qonuni.
6. R. Jo'raev. *Mahalla tizimi va uning jamoat xavfsizligidagi o'rni*. – Toshkent: Fan, 2021.